

ПРО РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВОЇ, НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НМАПО ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА У 2018 РОЦІ

Ю. В. Вороненко, Н. О. Савичук

Освіта і наука є показниками розвитку держави, суспільства, економіки та вагомими чинниками інтеграції України у світову спільноту. Розвиток держави залежить від професійного рівня наукових кадрів. Післядипломне медичне та фармацевтичне навчання являється найважливішою передумовою якісної системи безперервного професійного розвитку лікарів і провізорів.

Сучасний стан розбудови науки характеризується формуванням наукових шкіл, наявністю зв'язків між національними та зарубіжними науково-освітніми закладами, підвищенням якості наукових досліджень. Наукова діяльність в академії є інтелектуальною творчою роботою, включає проведення фундаментальних досліджень, прикладних наукових і науково-технічних (експериментальних) розробок, надання науково-технічних послуг, проведення наукової і науково-технічної експертизи, підготовку наукових кадрів, розвиток і збереження наукової інфраструктури.

Нормативно-правовою основою наукової діяльності є Закони України «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про пріоритетні напрямки розвитку науки і техніки», «Про наукову і науково-технічну експертизу», «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій», постанова КМУ «Щодо Положення про організацію наукової, науково-технічної діяльності у вищих навчальних закладах III та IV рівнів акредитації», Статут академії, Концепція, програма та стратегія розвитку НМАПО імені П. Л. Шупика до 2022 року та іншими нормативно-правовими актами.

Наукову й науково-технічну діяльність в академії забезпечують: єдність змісту освіти та програм наукової діяльності; безпосередня участь учасників освітнього процесу в науково-дослідних роботах, які виконують в академії; залучення до навчально-освітнього процесу провідних учених і науковців, працівників вищих навчальних закладів та інших наукових установ, організації; організація та проведення наукових, науково-практичних, науково-методичних конференцій, конгресів, симпозіумів, семінарів; написання та захист дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора філософії та доктора наук, інших робіт учасників освітнього процесу.

До складу наукової структури академії входять наступні структурні та функціональні підрозділи: відділ аспірантури та клінічної ординатури; відділ докторантури та організації наукової діяльності, науково-дослідний центр, навчально-наукові інститути (3) і факультети (5) та кафедри (81); наукові школи (25).

Наукова діяльність академії забезпечується високопрофесійними науковими та науково-педагогічними працівниками, які є основою складової наукового потенціалу. Сьогодні в академії працюють: 6 академіків НАМН України, 2 член-кореспонденти НАН та 16 членів-кореспондентів НАМН

України, 34 заслужених діяча науки і техніки України, 40 лауреатів Державної премії України в галузі науки і техніки та освіти, 84 заслужених лікарів України, 21 заслужений працівник освіти, охорони здоров'я, фармації та інші України, 3 заслужені раціоналізатори та винахідники України. Чисельність працівників основної діяльності 1467 осіб, з них: 239- докторів наук, 414 — кандидатів наук.

Оновлення та якісне поліпшення складу науково-педагогічних і наукових працівників — найголовніші чинники успішного виконання науково-дослідних тем.

Наукові напрямки діяльності НМАПО імені П. Л. Шупика.

1. Проведення фундаментальних і прикладних наукових досліджень з питань розробки та впровадження високоєфективних медичних технологій і методів надання медичної допомоги;

2. Наукове обґрунтування розвитку нормативно-правового забезпечення охорони здоров'я та його інтеграція з міжнародним законодавством;

3. Наукова розробка проблем стандартизації охорони здоров'я, обґрунтування та створення стандартів медичних технологій, державних соціальних стандартів в охороні здоров'я;

4. Проведення науково-дослідної роботи, пов'язаної з удосконаленням форм і методів організації надання медичної допомоги населенню;

5. Наукове обґрунтування та розробка питань організації та управління охороною здоров'я, формування та супроводження державних галузевих програм розвитку охорони здоров'я;

6. Впровадження сімейної медицини в охорону здоров'я, удосконалення системи надання медичної допомоги;

7. Створення та імплементація новітніх міжнародних протоколів та технологій профілактики і лікування серцево-судинних захворювань;

8. Розробка методів профілактики, діагностики і корекції імунних та генетичних порушень при різних патологічних станах;

9. Створення стандартів і технологій запровадження здорового способу життя, технології підвищення якості та безпеки продуктів харчування;

10. Обґрунтування і розробка нових лікарських препаратів, розробка технології і методів контролю якості лікарських засобів;

11. Розробка і впровадження в практику охорони здоров'я новітніх технологій і методів діагностики, лікування та реабілітації хворих та постраждалих з захворюваннями органів грудної клітки.

12. Розробка нових методів діагностики та лікування порушень оптичної системи, судинних та дистрофічних змін органа зору;

13. Профілактика та лікування туберкульозу, ВІЛ/СНІДу, шкірно-вене-ричних хвороб;

14. Науково-інформаційне забезпечення наукової і науково-технічної діяльності та дистанційне навчання.

Науково-дослідна робота у звітному періоді виконувалася згідно зведеного плану наукових робіт на 2018 рік, який включав 142 науково-дослідних роботи, з них: 8 тем за пріоритетними напрямками, що мали бюджетне фінансування, 80 — ініціативно-пошукових НДР, 54 — позабюджетних.

Високий рівень сформованості наукового потенціалу забезпечив у звітному році успішне виконання 8 тем за бюджетною програмою КПКВК 2301020 «Прикладні наукові та науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням, фінансова підтримка підготовки наукових кадрів у сфері охорони здоров'я». Бюджетне фінансування отримували наукові теми на наступних кафедрах: педіатрії № 2; дитячих інфекційних хвороб та дитячої імунології; акушерства, гінекології та репродуктології; медицини катастроф та військово-медичної підготовки; медичної інформатики; неонатології разом з УДІР; 2 НДР кафедри анестезіології та інтенсивної терапії. Всі НДР перехідні.

Виконання бюджетних НДР і обсяг їх фінансування у 2018 році

№ п/п	Назва НДР	Керівник	Обсяг фін-ня (тис. грн.)
1.	Системно-біологічні та системно-медичні закономірності розвитку та перебігу ішемічної хвороби серця (2018–2020)	професор Мінцер О. П.	366,0
2.	Медико-соціальний супровід, клініко-лабораторна та інструментальна характеристика хворих на ювенільний ідіопатичний артрит при диференційованій терапії із застосуванням генно-інженерних біологічних препаратів (2018–2020)	професор Марушко Т. В.	115,0
3.	Розробка способів фармакологічного захисту організму від різних видів тканинної гіпоксії (2018–2020)	професор Лоскутов О. А.	358,0
4.	Органопротекція при операціях зі штучним кровообігом у пацієнтів з ішемічною хворобою серця (2018–2020)	професор Лоскутов О. А.	366,0
5.	Удосконалення підходів до імунопрофілактики інфекційних хвороб у дітей з первинними та вторинними імунодефіцитами (2018–2020)	професор Волоха А. П.	115,0
6.	Розробка принципів галузевої і міжвідомчої взаємодії при наданні екстреної медичної допомоги населенню на територіях проведення антитерористичних операцій та надзвичайних ситуаціях з масовим ураженням людей (2018–2020)	професор Рошнін Г. Г.	115,0

№ п/п	Назва НДР	Керівник	Обсяг фін-ня (тис. грн.)
7.	Зниження частоти великих акушерських синдромів при вагітності високого ризику з позицій єдиного генезу шляхом впровадження патогенетично спрямованого комплексу профілактики та лікування (2018–2020)	чл.-кор. НАМНУ, професор Камінський В. В.	150,0
8.	Визначення ролі коморбідних станів в процесі формування безплідного шлюбу для оптимізації заходів по збереженню репродуктивного, соматичного здоров'я жінок та їх потомства (2017–2019)	професор Суслікова Л. В., чл.-кор. НАМНУ, професор Шунько Є. Є.	115,0
Загальна сума фінансування — 1 704 100 грн			

Згідно наказу МОЗ України від 13.11.2018 № 2073 «Про планування наукової тематики на 2019 рік», академія подала в МОЗ України 8 проєктів (запитів) наукових досліджень для участі в конкурсі на проведення прикладних наукових досліджень за рахунок коштів державного бюджету України:

1. Системно-біологічні та системно-медичні закономірності розвитку та перебігу ішемічної хвороби серця, керівник — професор Мінцер О. П., кафедра медичної інформатики, термін виконання: 2018–2020 рр.;

2. Медико-соціальний супровід, клініко-лабораторна та інструментальна характеристика хворих на ювенільний ідіопатичний артрит при диференційованій терапії із застосуванням генно-інженерних біологічних препаратів, керівник — професор Марушко Т. В., кафедра педіатрії № 2, термін виконання: 2018–2020 рр.;

3. Розробка способів фармакологічного захисту організму від різних видів тканинної гіпоксії, керівник — професор Лоскутов О. А., кафедра анестезіології та інтенсивної терапії, термін виконання: 2018–2020 рр.;

4. Органопротекція при операціях зі штучним кровообігом у пацієнтів з ішемічною хворобою серця, керівник — професор Лоскутов О. А., кафедра анестезіології та інтенсивної терапії, термін виконання: 2018–2020 рр.;

5. Удосконалення підходів до імунопрофілактики інфекційних хвороб у дітей з первинними та вторинними імунодефіцитами, керівник — професор Волоха А. П., кафедра дитячих інфекційних хвороб та дитячої імунології, термін виконання: 2018–2020 рр.;

6. Зниження частоти великих акушерських синдромів при вагітності високого ризику з позицій єдиного генезу шляхом впровадження патогенетично спрямованого комплексу профілактики та лікування, керівник — член-кор. НАМН України, професор Камінський В. В., кафедра акушерства, гінекології та репродуктології, терміни виконання: 2018–2020 рр.;

7. Розробка принципів галузевої і міжвідомчої взаємодії при наданні екстреної медичної допомоги населенню на територіях проведення анти-терористичних операцій та надзвичайних ситуаціях з масовим ураженням людей, керівник — професор Рошчін Г. Г., кафедра медицини катастроф та військово-медичної підготовки, термін виконання: 2018–2020 рр.;

8. Визначення ролі коморбідних станів в процесі формування безплідного шлюбу для оптимізації заходів по збереженню репродуктивного, соматичного здоров'я жінок та їх потомства, керівники — професор Шунько Є. Є., кафедра неонатології; професор Суслікова Л. В., кафедра акушерства, гінекології та репродуктології, УДІР, терміни виконання: 2017–2019 рр.

Всі проекти розглянуті на постійній комісії з наукової роботи та інноваційної діяльності і затверджені на вчєній раді академії, мають рецензії експертів МОЗ за відповідними напрямками.

Водночас здійснюється моніторинг упровадження результатів НДР. За результатами досліджень учених академії щорічно виходять друком більше тисячі наукових праць, зокрема, в зарубіжних наукових журналах, що вводить результати досліджень у міжнародний науковий простір.

До вагомих наукових досягнень працівників академії відносяться розробки лікарських засобів, пристроїв, ефективних способів і методів діагностики, профілактики та лікування. У звітному періоді науковцями академії розроблені наступні *прилади та пристрої*:

- універсальна розбірна пародонтологічна шина (кафедра ортопедичної стоматології);
- удосконалений перитонеальний катетер для проведення перитонеального діалізу (кафедра хірургії та проктології);
- дистальний ковпачок для ендоскопа (некротомічний кошик) (кафедра хірургії та проктології);
- імпортуючий пристрій для здійснення ендовенозної електровварувальної облітерації (кафедра хірургії та судинної хірургії).

Кафедрою фармацевтичної технології і біофармації *розроблено лікарський засіб* у формі сиропу для орального застосування широкого спектру дії.

Для оцінювання результативності наукової діяльності науково-педагогічних працівників академії важливе місце відводиться наукометрії — напрямку досліджень, що вивчає когнітивні комунікації в науці за частотою цитувань наукових робіт та їх авторів. У міжнародній наукометричній базі Scopus представлені 183 науково-педагогічних працівника/аспіранта (з них з ненульовим h-індексом — 142, з h-індексом більше 4–14). Профілі у Researcher ID (Web of Science) мають — 87. За кількістю бібліометричних портретів вчених у системі Google Академія (Google Scholar) НМАПО імені П. Л. Шупика впевнено утримується у першій десятці ЗВО України, рейтинг яких укладає вітчизняний проект Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського — Бібліометрика української науки. У Google Академії мають профілі 641 науковець, 580 з них — з ненульовим h-індексом, 526 — отримали ідентифікатори ORCID. У профілі НМАПО імені П. Л. Шупика Web of Science за період з 1970 по 2018 рік зазначено 914 публікацій науково-педагогічних працівників академії, h-індекс — 16 та сумарне число цитувань одного документу — 1,74.

Матеріали науково-дослідних робіт впроваджені у 17 інформаційних листах, 53 нововведеннях. У звітному році академією отримано 65 патентів (11 — на винахід, 54 — на корисну модель, більшість з яких припадає на способи лікування) та 66 позитивних рішень на отримання патентів, подано 66 заявок на отримання патентів, з них 10 — на винахід та 56 — на корисну модель.

Видавнича діяльність співробітників НМАПО імені П. Л. Шупика у 2018 році.

Вид видання	2016	2017	2018
Монографії	25	28	34
Довідники	31	5	5
Енциклопедії	1	—	—
Словники	—	1	1
Збірники	6	4	6
Матеріали наукових форумів	6	4	3
Наукові статті:	958	1152	1440
– в фахових журналах	724	879	1126
– міжнародні	234	174	128
– в Scopus, Web of Science		99	186
ВСЬОГО	1027	1194	1489

У 2018 році розроблено та впроваджено на рівні академії нову електронну форму для проведення звітування за результатами наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності та підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів (наказ ректора від 05.10.2018 р. № 3804).

Міжнародна діяльність залишається важливою складовою функціонування академії.

Наукова діяльність академії спрямована на активне спілкування з науковцями країн ближнього та далекого зарубіжжя: Польщі, Туреччини, КНР, Швейцарії, Бельгії, Узбекистану, США, Франції, Республіки Казахстан, Нідерландів. Міжнародне співробітництво здійснюється в наступних основних напрямках: проведення конференцій, видання спільних наукових публікацій (монографій, підручників, навчальних посібників, статей), стажування науковців, спільна участь у грантових проєктах.

З цією метою в академії щорічно проводиться більше 30 наукових форумів з міжнародною участю, на яких науковці мають можливість обмінятися думками та ідеями, винести на широкий загал результати досліджень, здійснити їх апробацію та узагальнення. Так, у звітному періоді НМАПО імені П. Л. Шупика була установою організатором 37 наукових медичних форумів (в тому числі: 2 конгреси, 6 симпозіумів, 29 науково-практичних конференцій з міжнародною участю) та співорганізатором 26 наукових медичних форумів. Науково-педагогічні працівники брали участь у 124 форумах з кордоном, що в 5 раз перевищує кількість відвідувань закордонних форумів у минулому році.

До 100-річчя академії відбулася *науково-практична конференція з міжнародною участю «Національна медична академія післядипломної освіти імені П. Л. Шупика — століття лідерства та інновацій в медичній і фармацевтичній освіті та науці»*. Науково-педагогічні працівники отримали численні ювілейні нагороди, в тому числі за науково-технічну діяльність: серед нагород 2018 року 10 орденів, 2 Державні премії України в галузі науки і техніки, 3 Державні премії України в галузі освіти, 2 звання заслуженого діяча науки і техніки.

У формуванні наукового потенціалу академії беруть участь аспіранти і докторанти. Так, в 2018 році у спеціалізованих вчених радач НМАПО імені П. Л. Шупика захищено 10 дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук та 71 дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук у галузі — медичні науки. Відхилених дисертацій у спеціалізованих вчених радач або скасованих рішень ради у МОН України немає.

Науково-дослідна робота та інноваційна діяльність молодих учених знайшла відображення у 2-х проведених науково-практичних конференціях молодих учених НМАПО імені П. Л. Шупика 3-х засіданнях Школи молодого вченого.

У 2018 році академія підтвердила сертифікат відповідності до вимог стандарту ISO 9001:2015 в ході ресертифікаційного аудиту. Також у 2018 р. академія в рамках системи сертифікації «Визнана досконалість» Європейського Фонду Управління Якістю (EFQM) отримала сертифікат рівня Recognised for Excellence 5 star.

Національна медична академія післядипломної освіти імені П. Л. Шупика — перша установа з України, представлена в EFQM Global Excellence Index. В секторі «Education» Академія займає рівень «Silver».

У 2018 році НМАПО імені П. Л. Шупика офіційно стала центром підготовки до складання міжнародних іспитів Pearson Test of English.

У звітному році НМАПО імені П. Л. Шупика вступила в ORPHEUS (Organisation for PhD Education in Biomedicine and Health Science in the European System, Організація з PhD програм у біомедицині та медичних науках у Європі). Діяльність організації спрямована на запровадження стандартів, гармонізацію програм підготовки докторів філософії. ORPHEUS об'єднує 115 провідних медичних навчальних закладів, які прагнуть розробляти та розповсюджувати кращі практики. Україну в ORPHEUS представляють всього 4 заклади, серед яких НМАПО імені П. Л. Шупика.

У рейтингу 153 університетів та НДІ України академія займає 8 місце та перше серед ЗВО.

Показником визнання, якості проведеної освітньої, наукової та лікувальної роботи є відзнаки академії на виставках та наукових форумах. Протягом звітнього періоду академія взяла участь та отримала відзнаки:

• VIII Міжнародна виставка «Сучасні заклади освіти-2018» (м. Київ, 15–17 березня 2018 року). Нагороди (14):

1. Гран-прі «Лідер післядипломної освіти України» — НМАПО імені П. Л. Шупика.

2. Сертифікат «Якості наукових публікацій» — НМАПО імені П. Л. Шупика.

3. Диплом «За презентацію досягнень і інноваційних пошуків у реформуванні національної сфери освіти і науки» — НМАПО імені П. Л. Шупика.

4. Диплом «За презентацію досягнень і інноваційних пошуків у реформуванні національної сфери освіти і науки» — факультет підвищення кваліфікації викладачів НМАПО імені П. Л. Шупика

5. Диплом та золота медаль — НМАПО імені П. Л. Шупика у номінації «Упровадження інновацій у педагогічний процес для підвищення якості знань випускників».

• *IX Міжнародний медичний форум «Менеджмент в охороні здоров'я»* (м. Київ, 25–27 квітня 2018 року):

1. Диплом учасника виставки — НМАПО імені П. Л. Шупика.

2. Диплом організатора — НМАПО імені П. Л. Шупика.

• *X Міжнародна виставка «Інноватика в сучасній освіті»* (23–25 жовтня 2018 року). Нагороди (12):

1. Почесне звання «Лідер інновацій в освіті» — НМАПО імені П. Л. Шупика.

У 2019 році перед академією постали нові завдання, які спрямовані на успішне виконання постанов КМУ від 23.06.2016 № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» та від 06.03.2019 № 167 «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» та підготовки до атестації за результатами наукової діяльності, відповідно до критерій визначених постановою КМУ від 22.08.2018 № 652 «Деякі питання проведення державної атестації закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності».